СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ. OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 158. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 10-го липня, 1937 VOL. XLV. No. 158. Jersey City, N. J., Saturday, July 10, 1937. THREE CENTS

ОБСТРУКЦІЯ В СЕНАТІ ПРОТИ СУДОВОЇ РЕФОРМИ

ВАШИНҐТОН. — При битком набитих ґалеріях почалася в четвер у сенаті дебата над новим компромісовим проєктом реформи федерального суду. Дебата була горяча. Часто приходило до гострих перепалок між сенаторами.

Опозиція, видно, була готова хопитися навіть обструкційних засобів для боротьби проти реформи, а її прихильники старалися зломати обструкцію всіми способами, послугуючися притому часто парляментарними правилами, ніколи не вживаними. Сенатор Питмен, що заступав голову палати сенату, в часі неприсутности віцепрезидента Злучених Держав, Ґарнера, мусів часто приклткувати сенаторів до порядку та казати їм держатися справи, над котрою ведеться дебата.

ҐРІН ЗАКИДАЄ ЛУИСОВІ ПРОГРАННЯ СТАЛЕВОГО СТРАЙКУ.

ВАШИНҐТОН. — Вилйем Ґрін, президент Американської Федерації Праці, заявив публично, що Комітет Промислової Орґанізації, з Джаном Луисом на чолі, програв уже страйк сталевих робітників.

Ґрін приписає програну двом причинам: перше, тому, що страйк почато, як тільки частина робітників була зорґанізована, а друге, тому, що Комітет Промислової Орґанізації настроїв публичну опінію ворожо до страйкуючих сталевих робітників.

СТАЛЕВІ ФАБРИКИ ЛОМЛЯТЬ СТРАЙК У КЛІВЛЕНДІ.

КЛІВЛЕНД (Огайо). — Підприємство „Репоблик Стіл Корпорейшен" відкрило тут свої сталеві фабрики, не полагодивши страйку з Комітетом Промислової Орґанізації. Інші підприємства відкрили свої фабрики ще в першій половині тижня.

Підприємство каже, що 3,800 робітників вернулися на роботу.

НАЗИВАЄ НАПАСНИКІВ ОРҐАНІЗАТОРІВ ТИПІЧНИМИ ХУЛІҐАНАМИ.

ДІТРОЙТ (Мішиґен). — Свідки, переслухані екзамінаторами у процесі проти напасників на юнійних орґанізаторів під фабрикою Форда Ривер Руж дня 26-го травня, представляли напасників як типічних хуліґанів. Між свідками були репортери й фотографи газет, котрі назагал піддержували зізнання жертв нападу.

СПОДІВАЮТЬСЯ СКОРОГО ПОЛАГОДЖЕННЯ КРАВЕЦЬКОГО СТРАЙКУ.

НЮ ЙОРК. — Обі сторони великого кравецького страйку, що обняв тут коло 35,000 робітників, занятих у 1,500 варстатах, погоджуються вже відбути спільні конференції. Тому загально сподіваються скорого полагодження страйку.

Фабрикантів одежі заставляє годитися прибуття сюди 1,200 покупців для великих крамниць одежі по інших містах.

ВЕЛИКІ СПЕКИ НА СХОДІ.

НЮ ЙОРК. — Цілу частину Злучених Держав, положену на схід від Скалистих гір, навістила в другій половині цього тижня велика спека. У четвер температура дійшла тут до 93 ступнів Фаренгайта та спричинила 3 смерти. В недалекім Елизабеті, Ню Джерзі, температура досягнула 99 ступнів.

У Брукліні повісився на залізнім журавлі до піднощення тягарів 26-літній машиніст цього журавля, Говард Гамел. Поліція каже, що він збожеволів через спеку.

У Смиттавні, на Лонг Айленді, трісло через спеку гумове колесо в авті Артура Дейвиса. Він вїхав у придорожне дерево й розбив собі череп на смерть.

ДАЛІ ШУКАЮТЬ ПАННИ ІРҐАРТ.

ГОНОЛЮЛЮ. — Літаки, вислані з воєнного корабля „Колорадо" на пошукування летунки Амелії Ірґарт ,вернулись, не знайшовши ніякого сліду пропалої летунки.

Кораблі воєнної фльоти й прибережної сторожі поділилися тереном, на котрім вони мають робити пошукування.

Побоювання за долю Амелії Ірґарт і її навіґатора зростають, бо летуни мали мало води.

ПОСТУП ВИСТАВОВИХ РОБІТ.

НЮ ЙОРК. — Виставова Корпорація одобрила пляни ще двох будинків на світову виставу в 1939-тім році. В одному з тих будинків, що має коштувати чверть мілїона долярів, буде виставлена поживa. Другий будинок має називатися Ґалею Продукції й має коштувати 325,000 долярів.

Гровер Ґвейлен, президент Виставової Корпорації, каже, що 90% виставової площі вже винайм-лено.

ВІДГУКИ В АМЕРИЦІ ПРО ПОДІЛ ПАЛЕСТИНИ.

З одного боку ріжні жидівські, а з другого боку арабські орґанізації висказують своє негодування з поділу Палестини. В імені жидів публичну заяву проти подіалу Палестини зложив рабін Стівен Вайс, президент Сіоністичної Орґанізації Америки, а в імені арабів — д-р Ф. І. Шатара, президент Арабської Національної Лиґи.

БІЙКА НА ТЛІ СТРАЙКУ.

Як підприємство „Робинс Драйдок енд Ріпер Ко." в Ню Йорку відкрило свою фабрику в Брукліні й Гобокені, не полагодивши страйку робітників, страйкарі обкидали вертаючихся до праці робітників камінням і цеглами. Відкриття потім відложено до понеділка.

РОДИННА ТРАҐЕДІЯ УЛАНА.

В Турці коло Коломиї трапився траґічний припадок. По довшій відсутності приїхав на відпустку рядовик уланів, Михайло Альберт. Він побачив, що його жінка живе в любовних зносинах з наймитом. Крім того довідався, що вона привела вже на світ нешлюбну дитину та продала морґ поля, щоб заспокоїти вимоги любка. Улан попав у розпуку і рішив померти. Він скочив до глибокої криниці на подвірю свого господарства. Залишив лист, що ним обвинувачує жінку за свою смерть.

КРАМНИЦЯ ОБМАНУ.

Паризький дописувач одного англійського часопису відкрив на лівому березі Сени, на границі латинської дільниці, оріґінальну крамницю, яку він назвав „крамницею обману".

На перший погляд „крамниця обману" нічим не ріжниться від кожної іншої паризької крамниці, в якій можна купити папери, листи і вічні пера. І тільки втаємничений гість знає, що він в одиноким цього роду заведенні столиці світу. Крамниця дає поміч кожному, хто потребує якогось... алібі.

Спеціяльністю крамниці є доставляти ріжні предмети, які могли служити невірним чоловікам чи жінкам як алібі. Нпр., чоловік виїхав бушімто до Ліону в ділових справах, а направду він перебув кілька днів у якійсь приємній околиці під Парижем. Він іде до „крамниці обману", де дають йому багатий вибір листівок із краєвидами Ліону. Він пише кілька листівок, які крамниця зобовязується вислати з Ліону (почтова печатка це найкращий доказ). Крім цього можна дістати ще в цій крамниці спис страв ліонських ресторанів, білети вступу до ліонських кін і т. д. З таким арсеналом алібі не страшне і легко заспокоїти заздрісну жінку.

Ліон поданий тільки для прикладу, бо „крамниця обману" обслугоує всі міста Франції і найбагатші центри закордону. Таксамо легко може собі клієнт уладити виїзд до Марсей, Брісселі, Лондону, Відня і т. д. Після „повороту" привозить зі собою валізки з наліпками ріжних закордонних гостинниць. Очевидно, такі наліпки доставляє „крамниця обману" за добрі грошики.

УСПІХИ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ.

У Варшавській державній консерваторії на педаґогічному виділі зложив кінцеві іспити з відзначенням студент Олександер Самохваленко, українець. Молодий музика, родом холмщак, має вже у свому музичному дорібку кілька цікавих праць з обсягу народнього музикознавства. Українське студентство у Варшаві складає іспити як дотепер з повним успіхом.

ПО ПОХИЛІЙ ПЛОЩИНІ.

Дня 8-го червня львівська поліція покінчила слідство з М. Рогозинською, вбивницею пок. Закшевської у Львові. Рогозинську перевезли до вязниці самоходом. Підчас останнього переслухання вбивниця заявила, що, будучи танцюристкою, не могла вижити, отже рішила за заграблені гроші виїхати зі Львова, щоб „ужити світу кілька днів, а опісля зажити отрути й умерти".

ОШУКАНЕЦЬ НА ШКОДУ ЕМІҐРАНТІВ.

Свого часу голосна була афера Андрія Манька, що втік за границю перед карою вязниці, на яку засудив його перемиський суд за ганебні вчинки. Манько втік до Франції, де відкрив еміґраційне бюро і виманював від робітників з Польщі, українців та поляків, гроші на спроваджування їхніх родин і вишукування для них праці. Так ошукав кількасот осіб на кількасот тисяч франків. На домагання польських консулятів французька влада закрила бюро Манька і звеліла йому забратися з Франції. Коли він переступив знову польську границю, його арештовано й осаджено за давні провини в катовицькій вязниці. Одночасно переведено слідство у звязку з його ошукаєнствами у Франції, причому зголосилося кількасот пошкодованих. Тепер жде його новий процес.

ПОВІНЬ У БАЛЕВІЙ САЛІ.

Болгарські часописи подають багато цікавих подробиць про повінь, що недавно навістила Болгарію і накоїла чимало спустошення.

У містечку Сені відбувся бенкет залізничників у честь старших товаришів, які виходили на емеритуру. Бенкет відбувся підчас бурі. До вечері у великій салі засіло більше як 100 осіб. Хоч увесь час блискало й гуркотіли громи, гості бавилися уже добре, не звертаючи ніякої уваги на те, що діється на дворі. Раптом хвилі води, які осягнули рівень партеру, вдерлися з цілою силою крізь вікно до салі. Одночасно почала теж напливати на салю вода і крізь двері. Серед присутніх зчинився правдивий переполох.

Залізничники повискакували на крісла, а потім на столи. Одначе столи не видержали такого сильного натиску тягару й заломились, а всі підхмелені гості опинились у воді. Щойно по кільканадцятьох хвилинах примусової купелі і плавання приїхала пожежна сторожа, яка вирятувала прoтверезілих за той час гостей з примусової купелі.

ЖЕБРАВ НА ГОРІВКУ.

На вулицях Варшави жебрав довший час якийсь жебрак-сліпець з псом-бернардином. Сліпець робив прикре враження, а пес держав у зубах пушку на гроші. Прохожі жертвували до пушки, що могли. Одної днини сліпець у чорних окулярах захворів. Йому сталось недобре. Його відвезли на рятункову стацію до лікаря. Аж тут устійнили, що цей „сліпець" зовсім не сліпець, а захворів від ослаблення горівкою! Він затруївся алькоголем. Виявилося, що цей „жебрак" має дім на провінції, а жебрає, щоб нажебрані гроші пропити. При ньому знайшли дві пляшки горівки. Обманець називається Іґнац Хмелєвські, літ 37 і живе у Варшаві.

ДИКА ГУСКА ПОСЛУХАЛА ГОЛОСУ ПРИРОДИ.

Фармер Райт, що фармує півтора милі на полудне від Римбі (Алберта), стратив недавно свою дику гуску, що звалась „Казин". Зґадана гуска прилучилась у жовтні 1934 р. до його стада гусей, з яки ми жила спільно у повній згоді. На весні минулого року „Казин", зауваживши, як летіли на північ дикі гуси, прилучилася до них, одначе небаром повернулася з товаришем-гусаком. Дикий гусак, перебувши на фармі яких два тижні й не можучи, як здається, переконати „Казин", щоб з ним полетіла, покинув фарму Райта і полетів на північ за дикими гусьми. Цеї весни „Казин" знов багато літала в повітрю, коли бачила летячі на північ дикі гуси, одначе завжди верталась на нічлідому. Та від тижня вже більше не вертається. Райт не знає, чи його „Казин" мала яку нещасливу пригоду, чи може послухала голосу природи й вернулась до диких гусей.

ПОЗНАНСЬКІ ОШУКАНЦІ.

Справа інвазії польських купців із Познанщини і Помор'я на Східну Галичину та Волинь приймає несподіваний зворот. Показується, що разом із справжніми купцями йдуть усякі пройдисвіти й обманці. „Торговля і Промисл" подає письмо з Волині такого змісту: До вишгородської ґміни приїхали кілька поляків із Познаня, заложили у Вишгородку „Познанську Молочарню" й одержавши підтримку від кого слід, розставили по селах кружлівки та почали працю. Господарям кілька місяців. Молоко люди носили, а виплат не було. Недавно поставили і в селі Лопушні кружлівку. 20 днів брали молоко, звичайно без грошей. Аж одного дня позабирали вони всі кружлівки з сіл, завантажили до повозу і втекли в напрямі Львова. Найбільше пошкодований москаль Епішов дігнав їх десь у Збаражі і вибив по пиках, хоч гроші (300 зл.) довелось йому дарувати. Шкоди нанесли вони людям кілька тисяч злотих. Також партія пришельців із заходу зробила подібне в білозерській ґміні, але їх притримали вже в Тернопілі. Показується, що за тими всіми купцями наспіли вже стежні листи.

СОВЕТСЬКА „КОНСТИТУЦІЯ" ПРИ РОБОТІ

МОСКВА. — Советська влада знов розстріляла 64 урядовців далеко-східньої сибірської залізниці під закидом шпиґунства в користь Японії. Ця чергова масова різня відбулася в містечку Свабодній, на залізничому шляху, що веде з Байкалу до ріки Амур. Разом усіх урядовців цеї злощасної залізниці розстрілено впродовж останнього пів року 217. Советська преса обвинувачує за ті розстріли небіжчика Тухачевського, який нібито підготовляв переворот у Советах. Рівночасно з тим советська преса твердить, що багато промислових заведень у Советах вже зовсім очищені з „троцькістичних" аґентів, але в багатьох вони таки ще далі пробувають та впливають на зменшення видатности тих фабрик. Найбільше потерпіла цього року металева продукція, яка у своїх плянах виконання залишилась позаду на 800,000 тон литого заліза, 1,200,000 тон сталі і 1,000,000 тон гнутої сталі. Деякі фабрики, з огляду на саботаж, мусіли зовсім замкнути двері.

ПОЛЬЩА НЕЗАДОВОЛЕНА З МАЛОЇ ЖИДІВСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.

ВАРШАВА. — Польська преса висказує своє незадоволення з причини створення бритійським урядом малої жидівської держави в Палестині. Вона каже, що з огляду на малу територію тамтуди не можна буде масово висилати жидів. А це є політикою польського уряду впродовж найближчих років висилати з Польщі бодай кількасот тисяч жидів.

ПОЛЬЩІ ГРОЗИТЬ ВЕЛИКИЙ НЕВРОЖАЙ.

ВАРШАВА. — Внаслідок довгої посухи середущій і західній Польщі грозить великий неврожай. Найбільше потерпіло сіно і паша. Посуха захопила також українські землі під Польщею, але в меншій мірі, ніж у Польщі. Всежтаки спека випалила пасовиська до тої міри, що худобу треба тримати вдома і кормити її конюшиною, або люцерною. Ціни на худобу починають спадати.

ВЕЛИЧАВИЙ ПОХІД У ЛЬВОВІ.

ЛЬВІВ. — Як кожного року, так і цього українці Львова в обох днях Зелених Свят віддали поклін памяті тих, що не жалували свого життя й поклали його на жертівнику батьківщини. Першого дня Зелених Свят похід відбувся на Янівський цвинтар. У поході взяли участь процесії всіх міських і підміських церков під проводом своїх священиків. Всі процесії злучилися на Янівській вулиці разом. У поході йшли поодинокі львівські товариства й установи, студентство, „Молода Громада" та непроглядна маса народу. Всіх учасників було біля 10,000. Другого дня відбувся похід на Личаківський цвинтар, що випав таксамо величаво. На цвинтарі на гробах поляглих героїв відправлено панахиди. Подібні обходи влаштовано в Станиславові, Коломиї, Стрию й інших місцевостях.

В ҐІМНАЗІЯХ „РІДНОЇ ШКОЛИ" ВЧАТЬ РУЧНИХ РОБІТ.

СТАНИСЛАВІВ. — На закінчення шкільного року жіноча ґімназія „Рідної Школи" в Станиславові влаштувала виставу ручних робіт учениць. Виставлені роботи, виконані ученицями цього заведення, вказують на велике зацікавлення серед молоді в тому напрямку. Можна було бачити на тій виставі вишивки, гафти, вироби з дерев, преґарні ґарнітури до чаю, прикрашені оріґінальними вишивками, а далі роботи з бляхи і т. п. Ця вистава доказує, що „Рідна Школа" не тільки виховує молодь у національно-патріотичному дусі, але також плекає в ній замилування до рідного мистецтва.

ХАРАКТЕРИСТИЧНИЙ ПРОЦЕС.

КОЛОМИЯ. — Перед польським судом у Коломиї відбулася розправа проти Параски і Гілярія Мельників за те, що їх маленька донечка Юлія поповнила супроти польської влади образу. Вона понаписувала до товаришок більшу скількість карточок, у котрих підкреслила, що вони, учениці, не мусять говорити в школі по польськи та не мусять співати польські пісні. Коли маленьку Юлію Мельник поставили на допит, то вона сказала, що зробила це тому, бо ксьондз Пиотр Шаранець, що приїздив до їх школи, критикує греко-католицький обряд, закидає греко-католикам, що вони не вміють молитись, а також, що він переконував її, що вона не називається Мельник, тільки Мельнік, і що вона походить з поляків. Це так обурило маленьку революціонерку, що вона розпочала протестну пропаґанду серед своїх товаришок. Родичі Юлії доказали в суді, що їх донька зробила це не під їх намовою, тільки з власної волі, і їх увільнено.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БЛОФ ІДЕ ДАЛІ

Здається, що большевицька диктатура вважала, що ті маси диму, котрі большевицька пропаганда напустила при помочі лету трьох московських летунів понад бігун, не помагають для закриття жорстоких розправ, що перейшли в порядок дня в Росії, бо пустила тепер з Москви нову чергову пропаганду.

Цим разом пропаганда звертається до коника, котримописується московська диктатура від якогось часу: демократії. Шумить московський телеграф, що в Москві зібралися збори центрального виконного комітету совєтського уряду. Збори були не звичайні, але повні, і відбулися вони в колишній престольній салі царів, отже відбувалися зо спеціяльною церемоніяльністю. На наради зявилися всі головачі уряду, і був навіть самий Сталін. І то не тільки був, але й сидів довший час, поки не вийшов, припертий певно навалом справ, мабуть потребою підписати кількасот нових декретів на розстріли.

Серед такої надзвичайної, врочистої обстанови радили над новими засадами совєтської конституції, чи пак над уведенням у життя так званої сталінської конституції. Послушні комуністичні хлопці при тій нагоді возвеличали цю сталінську конституцію, як цього нагода й прикази звисока вимагали. Величали її як останню квітку демократії. Запевняли цілий світ, що інші краї, так звані буржуазні краї, ніяк їй не дорівнюють. Мовляв, московська конституція щодо демократичности перевищає кожну буржуазну країну. Бесідники передівсім звертались проти Америки: моляв, московська конституція краща від американської. Мовляв, в Америці виборець повинен мати певний маєток, говорив один сталінський хлопець, а в нас, у Росії, цього нема; не сказав, що в Росії маєтки належать державі. В Америці не дають виборчих прав муринам, з чого вивходилоб, що в Росії таких обмежень нема; забув одначе додати, що в Росії нема муринів. Розпустивши вже язика, бесідник заговорив про свободу преси, мови й зборів, ґарантовану в новій конституції. Видно, бесідник знав, що ніхто не важиться йому опонувати, покладаючися на цю ґарантію свободи слова.

Якби так цю московську комедію заграли були в іншім часі, то може ще хтось у світі знайшовсяб такий наївний, що в це повірив би. Коли одначе по всьому темному царстві, що стогне під большевицькою диктатурою, йдуть розстріли людей, немилих диктаторові; коли всяку думку, не подиктовану з Москви, лається як троцкізм і фашизм; коли зрештою тепер величають демократію якраз ті, що тільки пару літ тому лаяли її як буржуазний забобон, то навіть між наївними світу не знайдеться багато таких, що дадуть здуритися червоним блофом московської диктатури. Світ знає, що вовк може змінити й барву своєї шерсти, але не зміняє своєї натури.

Д-р Остап Грицай.

ПРО ДВОХ ІМПЕРАТОРІВ ТА ПРО ОДНОГО РЕВОЛЮЦІОНЕРА

„Коли поїзд, пробившися крізь диковини Карсту наближається до Трієсту", пише колишній австрійський кронпринц Рудольф у своїм подорожнім записнику, „то тут, де залізничий шлях знижається до берегів Адрії, ви бачите вперше чарівно гарну картину Трієстинського заливу. У мріючій далечі ось, ніби сповитий голубо-сірими серпанками, Трієст, ледви помітний ген над поверхнею легко хвилюючого моря. Але від срібла морських хвиль і зелені прибережного краєвиду відрізується ненадійно щось наче ясна куліса. Це, на тлі вод, воздуха і зелених садів у пустинним Карсті, повна незрівнаної принади видвигнена будівля:

„Замок Мірамар.

„Найкраще бачити його на провесні, лагідно овіяного леготами. Тоді від моря, над яким він і собі ніби мрією заклятою мріє, несеться тихесенько шепіт хвиль, а в міртових кущах замкового саду воркує сонно-розмріяно пара голубів. Понад величавими терасами палати літають стрілами довгокрилі меви, і схиляються під подихом леготів вершки дерев, колисані вітром, що лине з крейдяних висот побережжя і барвисті сяева прокидаються скрізь у садах, де саме розвиваються пурпурні облаки рана. А з першим блиском сонця тисячі цвітів розкривають тут свої омежчужені росою розкішні чаші, щоб надихатись у щерть благодатним світлом" **(Ді Орієнтрайзе дес Крпр. Рудольф. Він)Відня) 1882, ст. 9 10).**

Отут то, в затишу, ніби створеним духом пестливої ідилії на те, щоб здалека від суворої дійсности буденщини впиватись мріями про всякого роду неземні краси і гармонії, проживав намічений Францією кандидат на мексиканський престол, молодший брат Франца Йосифа, Максиміліян, урсджений 1832 р. в Шенбруні, отже щойно трицятьлітній чоловік. Як контр-адмірал цісарської фльоти дав він пізнати себе досі головно як діяч у ділянці австрійської маринарки з нахилом до ботанічних та історичних студій, через що дослідні подорожі, підприняті за його директивами славною австрійською фреґатою „Новара", увінчалися видатними успіхами (памятником цього лишився монументальний тритомовий твір: **„Райзе дер ест. Фреґ. „Новара" ум ді Ерде",** 1864). Але далекі подорожі, підпринимані ним, не вдоволювали його, схильного до мрійливого ідеалізму духа, таксамо ні, як і становище цісарського губернатора в тодішній, окупованій Австрією італійській Льомбардо-Венеції, де він гадав італійських революціонерів усецідо примирити тим, що поводився з ними дуже чемно, годився на малі уступки і всяке непорозуміння силувався ладнати особисто, в дружній розмові і з допомогою льояльних вияснень. Поправді — бідний Максиміліян! Він був твердо переконаний, що італійці будуть терпеливо душитися в австрійськім ярмі, якщо тільки коханий джентельмен Макс прокладе їм його на шию з чемним усміхом і поклепає їх притім дружньо по плечах і співчутливо заявить, що він гаразд розуміє їх положення... Він з усією ласкавістю зробив усе, щоб льомбардським утікачам повернено їх сконфісковані маєтки, але трохи не зі сльозами в очах довідався внедовзі про те, що ті льомбардські втікачі, замісць тепер сидіти тихо і прославляти такого доброго-доброго намісника, як Максиміліян, стали жертвувати все майно на укріплення пімонтської твердині Алессандрії, а один з їх провідників, колишній диктатор Венеції, **Даніеле Манін,** сказав:

„Нам не треба, щоб Австрія була для нас ласкава; нам треба, щоб Австрія забралася геть".

І я певний, що коли Максиміліян покидав Італію, то в його кровавилось його шляхотне серце і він чув жаль до „невдячних італійців". І може почував болюче й усе наново, як то прекрасно й солодко мріється про життя в золотих кімнатах мірамарської палати, а як дуже можна розчаруватися вньому там, на низинах, у диким хаосі буденщини, де людина стоїть проти людини як хижак і бореться люто за своє життя...

Максиміліян був поет, мрійник та ідеаліст не тільки у свойому нутрі: він писав і писав зовсім незлі вірші і нариси, поетичні спроби може аж задобрі як на людину з таким призначенням, як він.

Але оце ось активне життя знову раз посміхнулось до нього і сказало:

— Кличу тебе до чину.

Це так сказало життя устами Наполеона, і Максиміліян послухав, бо ідеалісти тужать жагуче за життям.

Максиміліян повірив Наполеонові, що Мексик це країна розжерта партійною боротьбою, і ворожа всім революціонерам і републиканцям, і ненавидить злочинного дикуна Хуареза, а тужить за ідеальною, богопомазаною монархічною владою з благословенної божими династіями Европи. І повірив Максиміліян, що тих 2,000 мексиканських громад, які під загрозою французьких штиків голосували ладом плебісциту за нього і за монархію — це ввесь нарід Мексика. І вірив Максиміліян і в те, що Наполеон, саджаючи його на мексиканський престол, не мав на оці ніякого іншого інтересу, тільки творче відродження мексиканської країни, і вирятування її від кривавих міжусобиць і успіх та славу Максиміліянового панування, і щастя всіх мексиканців і блаженість уселюдного миру... І ще й у те повірив Максиміліян, що армія французів, яка обік 8,000 добровольців з Австрії і з Бельгії, була його одинокою підпорою, так довго не покине його, поки він не вспіє зорганізувати свою власну з населення мексиканського. Принайменше так було умовлено в договорі в Парижі з д. 12-го березня 1864 р., і запевняв про те Максиміліяна і цісарський маршал **Базен,** який чомусь то з самого початку знав про кожен крок і кожне слово Максиміліяна, і кожну розмову з ним провадив в тоні протектора, який дає інструкції підлеглому себі послушникові.

А зрештою Максиміліян може й мав сумніви і боровся з ними, але його заспокоювали, значить засліплювали! — все наново міркування **загального характеру,** ідеальні міркування, які не виходили **з дійсности життя, тільки з високої, але туманної і нереальної ідеї.** А позатим заохочувала його водно скакати в мексиканський вульман його кохаюча жінка, бельгійська принцезна Шарльота, яка у своїй жагучій, але по жіночому сліпій честилюбности так і горіла охотою засісти обік чоловіка на престолі, що то на нім сидів ще небіщик Монтезума.

І от Максиміліян, поблагословлений папою Пієм IX., пустився враз з жінкою на своїй вірній фреґаті „Новара" в далеку дорогу, і дня 12. червня 1864 відбувся його врочистий вїзд у Мексик як столицю Максиміліянового цісарства. Але прийом тут не був найкращий.

І таки зараз зночатку він почав переконуватися в тому, що обидва його покровителі, значить папа і Наполеон, мали виключно свої інтереси на приміті, коли з таким поспіхом саджали його на престол Монтезуми.

Не зважаючи ось зовсім на те, що Максиміліян визнала володарем усього тільки одна, оседердня, частина мексиканської території, і що на півдні і на півночі країни генерали Хуареса готовилися з усіх сил до кривавої розправи з ним, як з „ворогом" і „наїзником" на край, папа вислав до Мексика нунція Мелію з тим, щоб Максиміліян проголосив зараз скасування всіх „реформаційних законів" Хуареса з р. 1860, які вважалися протицерковними. А тому, що Максиміліян цього як і в принципіяльних, так і з фінансових оглядів не міг — принайменше в даній хвилі! — зробити ніяк, то від нього відвернулась зараз уся клерикальна партія, яка його властиво покликала до Мексика як виконний орган замислів папи і Наполеона. І зараз же представники тієї партії, що Мірамарі просили його навколішках прибути до Мексика, почали проти нього під проводом архиєпископа **Ля Бастіда** безпощадну боротьбу. Тоді Максиміліян, кидаючись раптом у другий бік проголосив (1865 р.) проєкт конституції, намагаючися цим позискати собі за всяку ціну табор ліберальних революціонерів з Хуаресом на чолі. Він хотів з ними сісти разом за стіл і гарно, згідливо й тихомирно поговорити собі з ними, отак, як намагався прекрасно говорити з революціонерами в Італії. Але мексиканські революціонери таксамо не спішилися до свого „доброго цісаря" Макса, як і в Італії не спішились льомбарди гутарити з чудесно чемним архикнязем, затеж підготовлювались гаразд до війни.

Тоді Максиміліян спробував позискати собі край деякими культурними реформами, та щож:

Тут він, не зважаючи на свою найкращу волю, не зміг удіяти нічого, або дуже мало, тому, що потрібних на те фінансових засобів він не мав до своєї диспозиції ніяк, бо все, що можна було влупити тиглом податків з неохочого до всяких плат населення, забирав маршал Базен на покриття коштів удержання французької армії, без якої Максиміліян не міг був „володіти" в Мексику ні одного дня! А тих копітів — не числячи вже таких „дрібничок", як згаданих раніше 75 міліонів банкира Єкера — нарахував собі Наполеон, — покищо до 1. липня 1864 р., — 270 міліонів франків, від цьогож речення по 1,000 франків на кожного французького жовняра річно.

Але найтяжчий удар мав прийти з іншої сторони, з тієї, з якої протектори Максиміліяна не сподівались ніяк: зі сторони Злучених Держав. Після того ось, як у Злучених Державах покінчилась горожанська війна (1861—1865), вашингтонський уряд, що стояв від самого початку бороньби Хуареса по йогож стороні, рішився використати своє перемоне. становище в допомогу Хуаресові, і візвав Наполеона вивести його військо безпровололочно з Мексику геть. Правда — відповідно до паризького договору з Максиміліяном, Наполеон не смів того зробити так довго, як довго Максиміліян не був забезпечений власною армією. Але хоч саме тепер Максиміліян потребував зброїної сили, тимпаче, що після деяких перемог французів над ворохобниками він у своїй одчайдушности почав поступати з революціонерами вщерть безоглядно — між розстріленими з його наказу були два генерали! — то Наполеон залаканий Вашинґтоном, рішився своє військо забрати з Мексика.

Відрікся бідака і **всеромантської ідеї!**

Отак до березня 1867 р. Базен з усією окупаційною армією був уже за межами Мексика, лишаючи Максиміліяна тільки з горсткою вірних йому жовнірів, з якою він намагався боронитись у твердині Керетаро. Але через зраду полковника Льопеза твердиня попала в руки революціонерів, після чого воєнний суд під проводом Хуареса засудив Максиміліяна, і його двох генералів, **Мірамона і Меху,** на розстріл **(19. VI. 1867).**

І так Хуарес лишився повним переможцем над обома імператорами.

А жінка Максиміліяна Шарльота, що в р. 1866 їздила до Наполеона і до папи благати рятунку, попала ще таки того року в божевілля, і прожила так у божевіллю до самої смерти (1927 р.).

Василь Ткачук

ЗАБУХТУВАВСИ...

— Єк нема долі, не тра' й жити! — так мовив Яким, сідаючи перед хатою на камінь.

Дивився у доли; як верещав, грюкотів Черемош. А береги стогнали від гупу жвавих хвиль. Вода спішилася й ніби кликала-горланила:

— За мною, вперед, Гуцуліє!

Якимові очі любувалися хвилями, подібні на вивірки, а груди гей учахнена смерека привалила — тяжко. Прийдеться покинути хату й царинку на цім високім ґруні¹) і йти в світ за очі, у жебри, у... — бо ніби простого гуцула вислухають де, чи порятують?...

— — — — — — — — —

Та, як Яким мізкував дальше, а свої мислі, неначе сухе листя кидав на хвильки, тоді за плечима почув він:

— Єк-дновали, Яки'?

— Єк май ви ліпше, Юро, — відбічав Юрі з поріпаним, наче смерекова кора, обличчям, що в байбараку²), крисани та червоних гачах³) сідав попліч з Якимом.

А Яким, ніби до люльки, до нього припав:

— Гляба⁴), братчику, жити! Бодай ті жиди та пани в бердо⁵) запалиси, єк вони вам тажкують над нами... Лишивси миси круглий сирота, потурбеси-шлявси, куди Бог світий приказав. А як став-їм годним та дужим — став дарабарем. Ідемо бувало, а дараби отак; ключем, ніби журавлі в осени на відлітаню простутуси на Черемоши, тай пуде⁶), а ми лиш ціпко держемоси — ноги штануємо, крисані потискаємо та тобілки⁷) поправляємо... Темую, як ми пливли, а на бридку йкас жмакала сорочку. — „А, що сорочку крутите?" — зачепив я. — „Агій на ті! А, тобі-ж, легіню, трандни? не видиш, що поркениці?" — а ми тоді в хі-хі, та в сміхи. Так їхали на Кути. В Кутах фасували по сто злотих... А я чимчикував д'горі — решта засідали в коршмі пити. Нераз і не два видів-им, як проклятий жидиско їх шахрував: Мав розколене влуфко⁸), й єк робив рахунок, то казав: — „Дивітси, я пишу раз за кватирку!" — а то робилоси дві палички, значит уже мут платити за дві. І так у них удвоє брав плату... Я не пив, не курив мачкі, а корпанічів⁹) і отак нашпарував на хатчину й царинку ощу о, що буришка¹⁰) є на ній... Та то чес ізмінивси; добре є тої співанки:

„А гуцаки наші люди
На широким поли,
А гадали, що не прийдут
Ни біду ніколи..."

Якимові перебив бесіду шершень своїм летом довкола них. Та він твердою долонею махнув — відогнав шершеня й продовжував:

— Стало, як мусі в кулаці. На бутині¹¹) дасть Біг зарібку, на дарабах тиж нема... А мене таки нечистий переслідував, не знав варе, за які гріхи. Єк долігло ми' — піди дурний Яки' до Іцка підпереуватиси — а то лиш зайди собі з жидівськ певков. Притисло дуже мене, пішов ще до Мошка й Шулима... А жиди, братчику, маненькими езичками з грунтцу вігоне. Богдай-же їх повізхрвало — оттак мене штучками заіхали. Вчера прийшло оцесе, — Яким винимав з череса клаптик білогої з синіми рядками паперу, й дивився на нього, як на ворога несумлінного... — Біжу я з цим — каже — через берег¹²) до Юриного, він бачу, берув, письменний. Прочитав він мені, а я ні чую, ні виджу. Здаєси ми, гори, валеси, земля підо мнов горит. Пише, що Шулим забухтувався на хатчину й царинку й д до двох недїль гоні, або гарундер¹³) з хати... Біжу я до Шулима: — „Шос мой наробив? Де-ж я тобі ліки від тих безсенеи?" — питаю. А він: — „Ню-ню, я перебрав претенсії від Іцка й Мошка". — Падоньку мій! — мислив я, — відки маю тілько взєти, відки маю прогнати такий файний ґреціїр; шос наросло триста злотих... Н евстиг-сми віддати, а то ни-жирт! віходити-б з хати. Куди варе? Куди очі понесут..

Замовкав, а довга, наче плай¹⁴), розпука обсотувала його...

Юра вставав і говорив:

— А дес' валанцаютси по Польщі й фалеси, то гуцулам рай.

А по хвилі:

— Майтеси гараз, Якимку.

— Миром і тобі.

Як виходив з хати вже раз на все, то вбрався, як леґінік. Крисаня з „тресунками"-чічками, і топірець узяв у руку — тай отак у „безвість".

Гори мигали в його очах: ніби мурашцині купини ставали, ніби чорні згорблені барани. А смереки зливались у чорні латки. В голові немов водопад витворився — клекіт, шум!..

Так вийшов на битий гостинець, що вився помежи гори, як утікаюча гадина.

Став. А з очей одні других ловили й капали сльози на гостре каміння. Тихо-німо.

Здавалося і Черемош утих (бо ніколи не бачив, як Яким плаче) і гори і небо, ніби так дуже наставилось послухати, що бездольний гуцул скаже.

Отворив уста, але зараз затулив.

Потім обтер очі рукавом і мов бузьок по очереті пішов, а все минуле, що його так сильно дратувало (серце тріскало), тяглоєь у його голові довго-довго, як той битий гостинець.

Вечір кукав зза Чорногори.

— Деж му' ночувати? — кинувся Яким.

Та вже тепер не засумувався:

— Мой, я таку тежку войну перебув, а це би не „перебув? Бог мені поможе... Гей-гей!..

Говорив, а віра в краще завтра збудувала собі в його мізку будиночок і ждала часу...

1) Ґрунь — вершок, шпиль.
2) Байбарак — сердак.
3) Гачі — верхні споднї.
4) Гляба — годі.
5) Бердо — пропасть.
6) Пудити — гонити, летіти.
7) Тобілка — шабата.
8) Влуфко — олівець.
9) Корпаничити — складати.
10) Буришка — бараболя.
11) Бутинь — лісова робота.
12) Берег — кладка, поміст.
13) Гарундер — геть забратися.
14) Плай — лісова стежка.

В Кульпаркові без змін.

Це діється в божевільні. Два хворі проходжуються по подвірю.

— Ану, згадуйте, що я маю? — каже один, показуючи затиснений кулак.

— Гармату і два коні! — каже другий.

— Бааа! Ти підглянув!...

ДЕ НАРОДИВСЯ БРИДЖ?

Лондонський „Сондей Експрес" твердить, що гра в карти, звана „бридж", одержала назву від невеличкого на-половину розваленого мосту, що йшов через річку в місцевості Ґрейт Делбі в графстві Лестершир.

Гра в карти, відома тепер під назвою бриджа, народилася коло 1884. року. В Стамбулі (Царгороді) радо грала в бриджа російська кольонія. Відси перенесли цю гру, відому під назвою „російського віста", до Ґрейт Делбі, де із великим замилуванням грали її дві родини, що жили на протилежних берегах ріки. На переміну грали в кожної з тих родин.

Тому, що переходити на-половину розваленим камінним мостом було нічною порою не лише невигідно, але й небезпечно, тому партнери частенько, як верталися до дому, заздалегідь раділи, що на другий день гра буде відбуватись у них.

Як відходили, звичайно говорили: „Слава Богу, завтра міст (бридж) буде наш". За якийсь час це слово стали вживати в значінні самої гри, аж вкінці „бридж" став офіційною назвою „російського віста".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БАРІОН, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 213, повідомляє всіх своїх членів, що пїврічні збори відбудуться у вівторок, 13 липня, в годині 7:30 ввечір, в галі церковній при 25-ій улиці. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. Буде звіт уряду і контрольної комісії за перший півріч свого діловодства. Просимо довгуючих членів вирівняти свої залеглости, бо в противнім разі будемо мусїли довгуючих суспендувати. — Юрій Бойко, предс.; Микита Пахолок, касієр; Андрій Бирич, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Зап. Січ, від. 367, повідомляє, що піврічні збори відбудуться у вівторок, 13-го липня, в годині 7-ій ввечір, в галі парохіяльній, 303 Годсон Еве. На ті збори має кожний член явитися, бо є важні справи до полагодження. Буде справа пікніку, котрий відбудеться 25 липня, і піврічне справоздання контр. комісії. Напоминаємо довжних членів, щоб вирівняли свої вкладки, бо інакше будуть суспендовані. — Микитинський, предс.; Антонів, секр.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЯК ШУКАТИ „ДЖАБУ"?

Директор вечірніх доповняючих шкіл у Ню Йорку подає, що 23 фаховим школам у місті вдалося знайти роботу для 5,878 студентів, що покінчили ці школи. З цього видно, що роботодавці шукають робітників на ріжні фахові роботи в фахових школах. Видно, вони знають, що там можуть дістати фахових робітників.

Можна сподіватися, що й люди, котрі шукають фахових робіт, візьмуть собі до серця цю науку.

ҐУРА! ВЕЛИКА НОВИНА.

В усіх просто американських ґазетах появилася новинка: Відома фільмова акторка, Мей Вест, признає, що вона справді була замужна за Френка Волеса, бувшого нюйорського водевільного актора.

У більшості ґазет ця новинка поміщена на першій стороні. Навіть поважний „Ню Йорк Таймс" містить її на першій сторні, попри кріваві страйкові бійки в Алкоа, поділ Палестини й пошукування панни Ірґарт.

Цікаво було би знати, скільки читачів по прочитанню цеї новинки спиталися: „So what?"

ЧИ СПРАВДІ ЦІКАВО?

Одначе цікавість ґазет про подружа фільмової зірки Мей Вест має деякі замітні й характеристичні признаки, які, з погляду ґазет, оправдують зацікавлення панною Мей Вест.

Мей Вест, кажуть, найбільше платна фільмова зірка. Вона уходила за незамужну. Та в квітні 1935-го року урядовці, що займаються розділом допомоги („реліф"), попали у Висконсині на подружий цертифікат, виданий дня 11-го квітня 1911-го року для якоїсь Мей Вест і Френка Волеса, що тоді грали в театрі Ґейеті в Милвокі якусь одноактову штуку. Як урядовці спиталися Мей Вест, вона заявила: „Я ніколи навіть не чула про того „гая"! Подумавши хвилю, вона сказала, що в 1911-тім році вона не мала ще стільки літ, щоби віддаватися. Місяць потім Френк Волес заявив, що він у 1911-тім році оженився був з панною Мей Вест, але держав своє подружжя в тайні.

Тепер уже й панна Мей Вест пригадала собі, що вона була справді замужна за Френка Волеса, але запевняє, що вона ніколи з ним як жінка не жила.

Це все може бути правда, але я всетаки спитаюся: „Со гвот?"

ЩЕ ШУКАЮТЬ.

Одна ілюстрована щоденна ґазета в Ню Йорку доносила у вівторок величезними буквами на першій стороні:

„Знайшли Амелію Ірґарт!"

У середу ця сама ґазета доносила, але вже не великими буквами: „Далі шукають Амелії Ірґарт!"

У четвер ця ґазета доносила, що панни Амелії Ірґарт іще далі шукають.

Може ще й таке бути, що в наступний понеділок ґазета напише: „Амелії Ірґарт не знайшли"...

ПАННИ.

Не зважаючи на те, що вона була замужна за Френка Волеса, Мей Вест далі вживає титулу „мис".

І Амелія Іґарт теж титулується „„мис", хоча вона тепер уже вдруге замужна.

Не покидають свого „панянського" титулу, бо кожна з них добула собі слави, будучи ще „мис".

ПЕРЕСІЧНА ЗАПЛАТА.

Фордова Моторова Компанія, видно відповідаючи на домагання робітників підвищити їм заплату, подає до ґазет, що пересічна денна заплата робітників у Фордових фабриках виносить 7 долярів 26 центів.

Пересічну заплату обчисляється так: додається всі заплати всіх робітників, а потім ділиться одержану так суму через число робітників. У цей спосіб дістається таку заплату, яку кожний з робітників діставав би, якби заряд не видавав на робітників більше, ніж він видає тепер, а кожний робітник діставав би однакову заплату.

Як мало такий обрахунок дає поняття про справжні обставини, добре ілюстрував один анґлієць, пригадуючи одну новинку, що говорила про пересічний вік. Казала, пересічний вік людей, покалічених у цьому випадку, був 46 років. Показалося, що ранені були дві особі: одній особі було 90 літ, другій 2 роки.

Суперечка.

— Ви мені взагалі, пане, не можете заімпонувати! Для того ви ще рішучо замолоді, старий осле!

— Мій чоловік відчитує мої бажання мені з очей.

— Ах, яка ти щаслива!

— Чому щаслива? Він лише відчитує, одначе нічого не купує.

СПІЛЬНИЙ ФРОНТ ЕВРОПИ І ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ СССР ПРОТИ МОСКВИ.

В провіднім орґані Німеччини, „Фелькішер Беобахтер" з 16. вересня ц. р. зявилася замітна стаття на цю тему зпід пера головного редактора для закордонної політики, д-ра Вальтера Шміта, затитулована „Кулак зі сходу". Автор вказує на те, що ґеоґрафічне поняття Европи з її кордоном на Уралі викликало політичну плутанину думок. Основами едности Европи є воля до спільного життя, її культура і її традиції. Тереном боротьби европейського духу за існування був завжди схід. Европа мусіла все боротися проти кріавих нападів і східнього варварства. Лише виходячи з ґеоґрафічного поняття Европи, можна було допустити помилку, зачисляючи Московщину, країну східнього насильства, до европейських дердержав. Чим менше свідомости показувалося в цім відношенні, тим менше було відомо Европі про ті тяжкі кріваві жертви, які народи середущої Европи мусіли приносити, щоб відбити крівавий „кнут" народів зі сходу. Але противник Европи на сході завжди той же самий, чи є він Чінґіз-Ханом, чи Іваном Жахливим, чи Сталіном. І обовязок Европи боронитися проти цих страшних, часом божевільних постатей, проти їх ненаситньої жадоби крови лищається в усіх часах тим же самим. Колись були Київ і Новгород розкішними носіями европейського духу і праці на сході. Аж доки Чінґіз-Хан не зруйнував Киева, цього великого і багатого міста, в 1240 р., так, що ледви залишилося 200 будинків. А Іван Жахливий здобув у 1570 р. цвітуче ганзеатське місто Новгород, де винищив за 5 тижнів 60,000 люду. Цей дух деспотичної Москви завжди однаковий. Сьогодня европейська преса повідомляє охоплена огидою й обуренням про крівавий режім червого царя Сталіна. Ніхто не знає, скільки міліонів впало жертвами його несамовитої ненависти і руїнницького божевілля. Чи можливо перевести статистику тих, що рік-річно гинуть з голоду на широких просторах СССР? І хто насмілиться в цій країні терпіння і жаху почислити червоним катам їх жертви? Ця держава, ця деспотія жаху і морду користає в несвідомій Европі з права „рівности" і про її „безпеку" сушать собі голови женевські доплъомати.

Але проти загрозливого кулака зі сходу боролися цілі віки европейські народи, литовці, поляки й українці, боронячи своєю політичною системою Европу; разом з ними, а часом і здані на власні сили, боролися також німецькі купці і німецькі вояки. В країні московських можновладців відбувалися також численні повстання поневолених націй, які не мали нічого спільного з духом московської деспотії. Але де лишається свідомість Европи, коли сотки тисяч **українських чи грузинських** борців проти Леніна і Сталіна падуть за волю Европи, як колись вояки в бою під Ліґнцем?

Европа знов загрожена зі сходу. Але в цій боротьбі за спільне існування має вже зникнути ріжниця думок у межах европейської спільноти держав і мусить віджити свідомість обовязку утворити спільний фронт проти червоного ворога світу, единого історичного ворога, якого мають дійсно европейські народи.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

СТАЛЕВА ВЯЗНИЦЯ.

(Жахливі хвилини у підводнім човні).

Ріжні буденні справи, важні події та підготова до коронаційних парад так заабсорбували анґлійські урядові кола, що вони мали дуже мало часу займатися траґедією підводного човна „Позейдон". І може ціла ця траґічна подія булаб пішла в забуття, якби не пригадалась вона знову мешканцям британського острова.

Анґлійський король надав командантові „Позейдона", лінійному сотникові Джанові Вілсонові великий хрест ордену Вікторії. Всі інші підчинені сотника, що вийшли з катастрофи ціло, дістали вищу ранґу, а 18 жертвам катастрофи поставили памятник. Бо вони згинули як герої за славу й могутність Анґлії.

Морські маневри на Далекому Сході.

„Позейдон" — човен містоти 1,500 тон, був одним з найкращих і наймодерніших підводних кораблів анґлійської фльоти. Разом з іншими морськими одиницями вислали цей підводний човен на води Тихого океану, де він мав брати участь у маневрах фльоти на Жовтому морі.

„Позейдон" покинув кореанську пристань Таяну і взяв курс до збірної точки, віддаленої 850 морських миль, де мав він прилучитися до цілої фльоти.

Недалеко пристані Вейгавей скоїлася катастрофа. „Позейдон" їхав з причини бурхливої погоди частинно під водсю, так, що тільки пів командантської вежі і періскоп виставав із води. Високі хвилі били по сталевій вежі й окутували її хвилями піни. Капітан оглядав крізь періскоп околицю. Була 6. година рано, коли на горизонті виринула раптом смуга диму. Як пізніше виявилося, цей дим ішов із коминів китайського перевозового пароплаву „Юта". По пів години оба кораблі наблизилися до себе на віддаль не більшу як 100 ярдів. Капітан дав наказ виплисти на верх. Підводний човен спрямувався направо, щоб виминути пароплав. Невідомо з яких причин, мабуть через непорозуміння „Юта" змінив також напрям. Він скрутив наліво і вїхав із найбільшою швидкістю на „Позейдона". Від зудару розірвалася сталева стіна човна і вода стала вдиратися до середини. Човен став поволі тонути. Командант дав приказ покидати загрожений човен. Крізь періскоп бачив він іще, як пароплав спустив рятункові човни, які почали виловлювати з води моряків. Опісля періскоп закрила вода й темнота.

Відрізані від світу.

„Позейдон" спадав усе нижче й нижче та вкінці затримався на якійь скелі у глибині 70 метрів від поверхні води. У сталевій вязниці були ще замкнені 24 моряки. Але тільки 5 моряків було у безпосередній близькости капітана. При зударі сталева стіна заґородила дорогу до галі акумуляторів.

Командант стояв зі своїми людьми у машиновій галі. Вода почала чимраз більше напливати. Шість людей робило надлюдські зусилля, щоб стримати приплив води та відсунути від себе небезпеку смерти хоч на годину. Найбільше клопоту мав капітан з 13-літнім китайським стюардом Аг-Гай, який щойно від кількох днів працював на підводному човні. Раз-у-раз гладив його капітан по голові, намагаючись успокоїти малого китайця.

А вода підійшла за той час уже до колін. Вкінці вдалося морякам з важким трудом якось забезпечети ушкоджену стіну і стримати наплив води. Покищо відсунули вони від себе небезпеку затоплення, зате станули перед маревом смерти з причини недостачі повітря. Важко дихаючи і купаючись у власному поті, тиснулись моряки коло останнього запасного збірника кисня. Малий Аг-Гай лежав безсили в раменах команданта. Небавом не стане вже і цієї дрібки кисня...

Раптом ізнадвору хтось застукав до сталевих стін затопленої лодки. Сигнали азбуки Морзея! Нурець заповідав увязненим у сталевій домовині морякам рятунок. Ще короткий час мусять вони видержати. Капітан гірко усміхнувся. До цього часу вони всі подушаться. Про рятунок інших товаришів уже годі було й думати.

Не залишилося нічого іншого, як спробувати видобутися з підводного човна. Поволі, перейшли моряки крізь темні коридори до зачиненого віконця вежі команданта. Всі вложили свої модерні плавацькі одностроі. На щастя, ці останні рятункові прилади були недалеко. Могутній натиск і панцирні двері вежі що лежала боком лодки, станули отвором. Раптовий наплив води кинув капітана своєю силою кілька кроків узад. Він притиснув ще сильнїше малого хлопця до себе. Чотири пари моряцьких рук випхали його з лодки. Капітан Джан Вілісон почав у думці числити. По кольорі води пізнав він, що підходить чимраз вище на поверхню води. Потім зробилось ясно довкола. Він почув, що його схопили чиїсь руки, і тоді стратив память.

Також 5 інших моряків, включно з тринацятьлітнім китайцем, вийшли живі зі сталевої вязниці. Тільки 18 моряків, яких катастрофа заскочила у безпосередній близькости місця зудару, не могли рятуватися. Бо вже по кількох хвилинах катастрофи вони згинули. Їх тіла добуто разом із підводною лодкою і поховали опісля з усіми моряцькими почестями.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БРУКЛИН, Н. Й. Тов. Дністер, від. 310, повідомляє всіх своїх членів, що збори відбудуться в суботу, 10 липня, точно в годині 8-мій ввечір, під ч. 724 Ліонард ул. Обовязком кожного члена є бути на час, бо буде звіт контр. комісії і звіт з балю. Просимо не забувати припровадити свої хзнайомих до Тов. і У. Н. Союзу. Гуртуймося, бо в злуці можемо щось зробити. — В. Шимко, предс.; М. Більський, секр.; С. Пелехатий, касієр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 4, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться у вівторок, 13 липня, в годині 7-мій ввечір, під ч. 264 Варен ул. Просимо прийти на ці збори і вирівняти свої довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Н. Пупчик, предс.; В. Черепака, кас.; В. Глива, секр.

Крута дорога.

— Коли стріну вірителя, то зараз переходжу на другу сторону вулиці.

— В такім разі мусиш десь дуже мучитися, коли ходиш такими крутими дорогами.

ПОМОЖІМ ЖІНОЧІЙ БУРСІ!

Комітет ремісничої бурси для дівчат у Львові пригадується оцим ласкавій памяті американських наших земляків. Бурса ця нині під оглядом педаґоґічним і адміністраційним стоїть на високому рівні завдяки щирому й енерґійному проводові настоятельки п. Іванни Левицької і виховує рік-річно кадри свідомих громадянок-ремісниць. В цьому числі числить 23 дівчат, з того занятих у жіночих фахових школах 19, в торговельній 4.

Майже всі селянські, або міщанські доньки, незаможних родичів, а то й сироти. Місячна повна оплата виносить 30 зл. (6 долярів). З оплати, деяких імпрез самих учениць і добровільних датків львівських українців, моглиб ми покрити удержання бурсачок і найважніші адміністраційні видатки (опал, світло, ремонт), якби не тяжів іще на бурсовім будинку довг у квоті 8,000 зл. (1,500 дол.), який мусимо сплатити в десятьох ратах — а сплатити не маємо з чого.

Донедавна діставав наш комітет підмогу від львівської міської ради по кількасот злотих, але останніми часами відмовлено нам і цеї невеличкої субвенції і бурса, обмежена сьогодні виключно на власні сили, встоятися не може.

В тому невідрадному положенні комітет знову звертається до американським земляків з гарячим проханням прийти нам з поміччю, щоб діло, започатковане під такими гарними надіями, не пропало і не пропали ті великі гроші, які ми вже в домівку вложили, а яких не відберемо, якщо прийшлосяб тепер бурсу зліквідувати.

Нашу бурсу назвали ми **„американською"**, бо закуплена вона (з довгом) за гроші, зібрані п. Говикевичевою в Америці.

І цю преважну національну станицю, видимий знак жертвенности заморської України, хочемо за всяку ціну удержати!

Але не годні самі цього зробити, бо наше галицьке громадянство надто вже перетяжене ріжними жертвами на удержання шкіл, захоронок, інвалідів, порадень матерей і т. п. — Тому, хоч знаємо, що й в Америці не переливаються доляри — хоч знаємо, що американська Україна і в себе вже на ріжних ділянках розвинула громадянську роботу — хоч знаємо, що кожна потреба старого краю знаходить тамки завжди щирий відгомін — таки віримо, що й наша бурса, **„американська бурса"** і дальше буде стояти під протекторатом американських українців, впершу чергу жіноцтва, які не дадуть їй загинути, а й тепер допоможуть нам у скрутному положенні хоч дрібними датками сплатити осталі ще банкові рати. По сплаченні довгу будемо дальше господарювати власними силами.

Повні віри, що прохання наше і цим разом не буде даремне, шлем усім Добродіям сестриний поздоров і щиро сердешню подяку.

ЗА КОМІТЕТ БУРСИ: **Михайлина Говиковичева, Константина Малицька, Анна Рижевська, Стефанія Стефанівська, Софія Федорчакова, Олена Залізняк.**

Гроші слати через Земельний Банк, або через:

OBYEDNANYE
P. O. Box 122, Hudson Terminal,
NEW YORK, N. Y.

Просто.

— Я була сьогодні у ворожки й вона виворожила мені, що я буду стара.

— Ти не потребувала по це ходити аж до ворожки. Я тобі що дня це кажу.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

КЛІВЛЕНД, О.

На читальню „Просвіти" в Угринові, повіт Сокаль.

Збіркою на вище згадану ціль занявся гром. Дмитро Підсадний. Зібрано $39.60 і вислано до краю через Обєднання. Жертвували: Д. Підсадний $5, М. Райтер $1.50; по $1: Г. Коваль, І. Волянський, І. Попович, І. Тарнавський, П. Головчак, П. Свирида, С. Брафман, М. Княжик, С. Палівода, М. Бугуляк, Л. Котович, Т. Бандура, Д. Краіла, І. Сподар, Д. Шмагала, В. Ропужинський, Г. Ґой, А. Когут; по 50 ц.: Н Задорецький, Н. Пякний, М. Щепко, В. Сушельницький, Д. Загута, О. Проців, І. Бурян, М. Ковалець, Й. Хміль, М. Колодій, М. Олексик, Ю. Боґус, І. Вулан, С. Ломиш, Н. Декан, Д. Даруш, М. Лазута, Д. Базар, К. Милянич, В. Вацик, М. Вербінський, С. Савчин, В. Форемний, Т. Данилович, М. Маковський; по 25 ц.: Г. Прийма, П. Різун, В. Литвак, О Кульчицька, С. Кравчук, М. Когут, Т. Мельник, М. Вербіцька, Т. Лялюк, І. Колода Решта дрібними.

Всім жертводавцям щира подяка.

Д. Підсадний.

ПОСМЕРТНА ОПОВІСТКА

Дня 9-го липня ц. р. помер в 48. році життя **Іван Орлан,** довголітній член Тов. Вільна Україна, від. 200 У. Н. Союзу в Озон Парк, Н. Й.

Покійний родився в селі Зубів, повіт Теребовля. Полишив жінку і двоє дітей.

Похорон відбудеться в понеділок рано, 12-го липня, в годині 9-тій, з дому жалоби, 8531 — 101 вулиця, Річмонд Гіл, Ню Йорк.

В. Й. П.

АТЕНСЬКА ДЕМОКРАТІЯ.

Атени мали в пятому столітті перед Христом ідеальний демократичний устрій, коли не брати під увагу невільників і тих, що не мали права громадянства. Самособою, Атени годі порівнювати із сучасними державами. Вони мали яких 400,000 мешканців, у цьомуж, як обраховують історики, було коло 120,000 людей, що належали до родин, які мали повні права. Мужчин, повноправних громадян, було яких 30,000. В таких умовинах можна було полагоджувати всі прилюдні справи на загальних зборах усіх громадян.

Атенці пятого століття боялися передовсім „тиранів" і постійної єрархії. Тому всі, що виконували владу, та службовики походили з виборів, урядували лиш один рік, вибори відбувалися при помочі жереба. Коли який громадянин занадто чимсь виріжнювався і міг мати дуже великі амбіції, можна було його на основі остракізму засудити на заслання. Отже це була ідеальна демократія.

В ділянці думки та культури духа видали Атени дуже багато. Фільософія, наука, література та мистецтво атенського народу до нині є взірцем, який тяжко було осягнути впродовж століть, що минули від упадку атенської держави. В часах Перікля, себто саме в столітті тієї ідеальної демократії, культура атенців осягнула найвищий ступінь.

Краса й поезія Акрополю, Плятон, Арістотель, Айсхіль, Софокль, Еврипід, Арістофан, Фідій і багато-багато інших славних назвищ говорять про глибину та силу думки і творчости атенців.

Тому не дивота, що прихильники демократичного устрою лучили разом ті дві ділянки — політичний устрій Атен і розвиток їх духової творчости.

Колиж ближче приглянемося історії, такий звязок не дасться вдержати.

Бо заки прийшов розквіт у V. столітті перед Христом, жили атенці кілька століть в іншому устрою, а безпосередньо перед Періклем володів в Атенах „тиран" Пізістрат і його сини. Сили, призбирані в цьому „переддемократичному" часі, допомогли атенцям перемогти персів. Призбирання сил у звязку з переможними війнами було джерелом, із якого виплив атенський „золотий вік".

Із країни хліборобської, селянської перемінились Атени у купецьку републику, а їх багатство сперлося на „імперіялізмі", як ми сьогодні сказали би, на кольоніях Середземного моря та на торговлі з ними. Атенську „демократію" можна би під тим оглядом порівняти із сучасною нам британською демократією.

Та ця „золота доба" атенської демократії тревала недовго — всього пятьдесять літ. У цьому вміщається ще й 15-літня Періклева „диктатура". „Імперіялістична" Пельопонеська війна разом із виправою проти Сиракузів була гробом політичної могутности Атен. До упадку приходило помало, а закінчився цей упадок щойно, як Атени заняли македонці. В тому часі політичного розкладу не перестали Атени присвічувати своїм духовим і культурним життям.

Після смерти Перікля почалися внутрішні свари та зовнішні невдачі. Спарта в 404. році перед Христом заняла місце, Атен, які вже ніколи не піднеслися із свого упадку. Суспільна рівновага була нарушена. На Народніх Зборах перевагу мала скількість. Треба було підлещувати юрбі, коли хто хотів, щоб його вибрали. Атенці домагаються від своїх володарів, щоби були їх слугами, і вони їх слухають. Отже на приказ юрби тратять призбирані засоби, стягають із багатих більше, ніж велить здоровий розум. Та не на те, щоби мати ґроші на фльоту або прикрашення Акрополю, а на те, щоб дати народові дешеву забаву, щоби платити за виконування служби, корисної не для держави, лише для тих, що виконували цю службу. Атени слухали промов своїх красноріечивих бесідників і так змарнували ввесь свій дорібок.

В аматорськім театрі.

Вистава в аматорськім театрі. В другій дії кричить геройка з чуттям:

— Мамо, де ти?

На ті слова встає якась груба добродійка з перших рядів і каже:

— Та чого хочеш? Та видиш, що я тут сиджу!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАЇВ. (59)

Нарешті Джордж зорієнтувався, що з ним сталося. Під ним дійсно провалювалася земля. Він стояв на рухомому піску, який, коли на ньому станула якась істота, поволі під її тягаром розсувався і цю істоту втягав у себе. „Це пісок, живий пісок!" — верещав нещасний Джордж. „Він розсувається підо мною. Я пропав! Прощавайте!"

Тарзан, знаючи причини Джорджового нещастя, здержався. Як би він побіг на те місце, то цілком певно його постигла б доля Джорджа. Оглядаючися бистро довкруги, він старався знайти з цеї ситуації якийсь інший вихід. Над головою Джорджа звисали коси грубого бадилля. Тарзан побіг туди і, звисаючи на одній руці, другу простягнув Джорджові.

Джордж схопив руку Тарзана. Тоді Тарзан ногами зачепився за бадилля і подав Джорджові другу руку. Здавалося, що Джордж урятований. Тепер Тарзан почав обережно витягати Джорджа з цеї западні. Джордж нервово пручався. „Заховуйся спокійно і не кидайся, бо це тільки погіршуе положення. Пісок пожирає людину поволі і поволі можна з нього увільнитися".

Джордж успокоївся і почалася мозольна робота, щоб цаль за цалем висвободити ноги Джорджа з обіймів піску. По кількох хвилинах Джордж знайшовся вже на волі. Тарзан підняв його з води і вже хотів враз з ним по галузях дістатися на безпечне місце. Та в тому місці бадилля почало подаватись, а далі тріщати. Здавалося, що зараз під ними обірветься.